

Juhász Erika: Közművelődési tudományos eredményeink



Az immár második évtizedébe lépett Kulturális Szemle küldetése, hogy a kultúra széles spektrumán, de elsősorban a közművelődés és a közösségi művelődés témaköreiben, illetve az ezekkel kapcsolatba hozható témákban bemutassa a tudományos relevanciával bíró fontos kutatásokat, tanulmányokat, köteteket és konferenciákat. A Kulturális Szemle témái és szerzői nem csak Magyarország határain belül alkotó szakemberek, mivel a Kulturális Szemle alapítói célul tűzik ki egy Kárpát-medencei magyar Kulturális Szemle működtetését. Ez az interdiszciplináris online tudományos folyóirat így a Kárpát-medence magyar kulturális szakembereinek egy olyan hálózatát kívánja összefogni, akik hisznek a kultúra fontosságában, a kulturális közösségi kezdeményezésekben, és ezt az eszmét szeretnék hosszútávon terjeszteni és fenntartani. Ennek érdekében végeznek elméleti és empirikus kutatásokat, amelyekkel célul tűzik ki a kulturális tevékenységek, intézmények és lehetőségek folyamatos fejlesztését. A Kulturális Szemlébe a tudományos etika betartásával egyaránt publikálhatnak egyetemi oktatók, doktoranduszok, felsőoktatási hallgatók, kutatók, és természetesen a kulturális színtereken dolgozó szakemberek. A kiadás első éveiben elsősorban magyar nyelvű írásokat várunk, a későbbiek folyamán angol nyelvű publikálásra, esetenként angol nyelvű különszámra is lehetőséget kívánunk teremteni, hogy a kultúrával kapcsolatos kutatási eredményeket minél szélesebb körben, nemzetközi viszonylatokban is terjeszteni tudjuk. Ennek a célnak az eléréséért választottuk az online formát is: az elektronikus eszközök segítségével ezek az írások sokkal szélesebb körben el tudnak jutni az érdeklődőkhöz.

A Kulturális Szemle folyóirat teret ad alap- és mesterszakos közművelődési témájú szakdolgozatok kutatási eredményeinek bemutatására, valamint a 2019-től elindult Közművelődési Tudományos Kutatási Program által támogatott egyéni és csoportos kutatói eredmények közzétételének is. (A Programról bővebb tájékoztató: <https://nmi.hu/szolgaltatasok/osztondijprogram/>)

Jelen lapszámban a *Nemzetközi kitekintés* rovatban **Márkus Edina**, a Nemzeti Művelődési Intézet felsőoktatás-fejlesztési központvezetője és a Debreceni Egyetem adjunktusa tanulmányában bemutatja Ausztria kulturális igazgatását és intézményrendszerét, hiánypótló módon összegyűjtve és rendszerezve az aktuális szabályozási és működési kereteket. Az elemzés komparatív

megközelítésben, nemzetközi adatbázisokra és szakpolitikai forrásokra támaszkodva mutat rá az osztrák és a magyar kulturális rendszer közötti párhuzamokra és különbségekre. **Pető Lilla**, az Intézet kutató munkatársa pedig a Kárpát-medencei magyar közösségek közművelődési intézményrendszerét és kapcsolathálóit vizsgálja abból a szempontból, hogy e szervezetek miként járulnak hozzá a nemzeti identitás megőrzéséhez a határon túli magyar közösségekben. Az elemzés rámutat arra, hogy a közművelődés az anyanyelvhasználat és a közösségi kulturális gyakorlatok révén az identitásmegtartás egyik kulcsfontosságú színtere.

A *Hazai tudományos műhelyben* az ország különböző pontjain működő felsőoktatási intézmények oktatói, kutatói, valamint kulturális szakemberek publikálnak. **Drabancz Mihály Róbert**, a Tokaj-Hegyalja Egyetem Comenius Intézetének oktatója és **Fónai Mihály** a Debreceni Egyetem egyetemi tanára angol nyelvű tanulmányukban a népművelők rendszerváltás idején betöltött szakmai helyzetét és társadalmi szerepét vizsgálják, különös tekintettel arra, hogy a közművelődés szereplői miként kapcsolódhattak a politikai, társadalmi és kulturális átalakulások folyamataihoz. **Erdei Gábor**, a Debreceni Egyetem adjunktusa írásában a Természettudományos Ismeretterjesztő Társulat vidéki szervezeteinek működését vizsgálja, interjúkra épülő empirikus kutatás keretében. Az elemzés arra keresi a választ, hogy a rendszerváltást követően ezek a szervezetek milyen stratégiákkal reagáltak a megváltozott társadalmi környezet kihívásaira, illetve milyen fejlődési vagy túlélési lehetőségek rajzolódtak ki számukra. **Gróf-Mohos Edina**, az Eötvös Loránd Tudományegyetem doktorjelöltje tanulmányában áttekinti a pályaaorientáció elméleti és gyakorlati megközelítéseit, különös tekintettel a kulturális területen pályát tervező fiatalokra, és hazai szervezetek elemzésével, valamint egyetemi hallgatók körében végzett kutatás első eredményeivel vizsgálja, hogy a gyorsan változó munkaerőpiaci környezetben mely modellek bizonyulhatnak eredményesnek. **Márffy Marcell**, Eötvös Loránd Tudományegyetem korábbi kereskedelem-marketing szakos hallgatója és **Horváth Zoltán**, szintén az Eötvös Loránd Tudományegyetem tanársegédje és az Agora Savaria Nonprofit Kft. ügyvezetője tanulmányukban a filmes franchise-ok térnyerésének hatásait vizsgálják. Empirikus kutatás keretében elemzik a hazai filmfogyasztók moziba járási szokásait, és arra keresik a választ, hogy a franchise-hoz való tartozás 2025-re fontosabbá vált-e a nézők számára, mint az önálló, eredeti történetek megjelenése. **Neveda Amália**, az Agóra Veszprém Kulturális Központ igazgatója, **Stefánich Éva**, az Eötvös Loránd Tudományegyetem doktorandusz hallgatója és **Morvay Szabolcs**, a Széchenyi István Egyetem adjunktua közös tanulmánya azt vizsgálja, hogy az Agóra Veszprém Kulturális Központ miként kapcsolódott be a Veszprém-Balaton 2023 Európa Kulturális Fővárosa program tervezési és megvalósítási folyamataiba. Az elemzés intézményi nézőpontból értelmezi a kulturális központ szerepvállalását, bemutatva, hogyan érvényesültek sajátos feladatai, kapacitásai és kompetenciái egy hosszú távon is meghatározó városfejlesztési és kulturális projekt keretében.

A folyóirat *Junior kutatóműhely* rovatában junior kutatók munkáját, egyetemi szakdolgozatok eredményeit ismerhetik meg az olvasók. **Kovács Rebeka**, a Debreceni Egyetem hallgatója tanulmányában az Európai Unió kultúrpolitikájának stratégiai jelentőségét vizsgálja. Célja, hogy feltárja, miként válaszol a Kreatív Európa program az iparágat érő kihívásokra, és milyen eszközökkel járul hozzá annak ellenálló képességének és versenyképességének erősítéséhez. **Sebők Lajos**, **Kota Dominika** és **Szabó Tamara**, a Debreceni Egyetem hallgatói és **Márkus Edina**, a Debreceni Egyetem adjunktusa közös cikkükben vizsgálják a Debreceni Egyetem hallgatói

közösségének kulturális intézménylátogatási szokásait. Vizsgálatuk eredményei gyakorlati iránymutatással szolgálhatnak a debreceni kulturális intézményeknek. A tanulmány alapjául szolgáló kutatás a 37. Országos Tudományos Diákköri Konferencia Andragógia II. szekciójában második helyezést ért el, amihez a Kulturális Szemle folyóirat szerkesztősége ezúton is gratulál a szerzőknek! **Szakonyi Berta**, az Eötvös Loránd Tudományegyetem hallgatója kreatív ipar kézműves szektorában megjelenő innovációkat és a fogyasztói igények változását vizsgálja Vas vármegye példáján keresztül. Tanulmányának célja a kreatív ipar átfogó bemutatása. Vizsgálja a kreatív ipar gazdasági jelentőségét, társadalmi hatását, valamint a helyi termelők helyzetét.

Könyvajánlatként a Nemzeti Művelődési Intézet kutatási központvezetőjének, **Ponyi Lászlónak** a recenziója olvasható a Szíjártó Imre által szerkesztett Másfél évtized mozgókép – A mozgóképek oktatás az egri egyetemen 2009–2024. című kötetről.

A *Tudományos konferenciák hírei* rovatban **Márkus Edina**, a Debreceni Egyetem adjunktusa, a Nemzeti Művelődési Intézet felsőoktatás-fejlesztési központvezetője, valamint jelen cikkhez kötődően, mint a Magyar Nevelés- és Oktatókutatók Egyesülete (HERA) Felnőttkori és Közösségi Tanulás szakosztályvezetője ír a 2025. május 29-30. között lezajlott éves HuCER konferenciáról, amelynek középpontjában a tanulás közösségi dimenziói álltak.

A kulturális szakma alapítója, Durkó Mátyás professzor úr is gyakorta mondta a fontos eszmék terjesztése kapcsán az örök igazságot: „Aki felteszi a kolompot, az rázza is!” A kulturális szakma megerősítéséhez szükség van olyan tudományos folyóíratra, amely küldetéséhez illeszkedően a Kárpát-medence számos kutatóját tudja egyesíteni, és folyamatos kutatásra, és kutatási eredményei publikálására buzdítani. Ezt a célt már a szerkesztőbizottság összeállításánál és későbbi bővítésének lehetősége kapcsán is szem előtt tartottuk. Ezáltal érhetjük el azt, hogy ez a folyóirat ne egy-egy szűkebb kutatócsoport nyilvánossági fóruma legyen, hanem egy minél tágabb tudományos-szakmai kör szellemi támogatását élvezze.

Hívjuk tehát szerzőként mindazokat, akik úgy érzik, hogy szeretnének és tudnának hozzátenni ehhez a vállaláshoz maguk is. És hívjuk olvasóként mindazokat, akik hasonlóan gondolkodnak, és fontosnak tartják a kultúrát, a kultúra továbbadását, mint egyetemes értéket. Gondolkodjunk közösen, őrizzük közösen a magyar kultúra értékeit Magyarországon és a Kárpát-medencében egyaránt!

Hasznos olvasmányélményeket kívánunk!

dr. Juhász Erika

főszerkesztő